

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Titulus I. De præparatione Sacerdotis Celebraturi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)

Notas breves, quibus ea, quæ obscurius proposita videbuntur, nonnihil illustrentur, addidero.

TITULUS I.

DE PRÆPARATIONE SACERDOTIS
CELEBRATURI.

I. **S**acerdos Celebraturus Missam, præviâ Confessione Sacramentali, quando opus est, *a.* & saltem Matutino cum Laudibus absoluto, *b.* Orationi aliquantulum vacet, & Orationes inferius positas pro temporis opportunitate dicat. *c.* Deinde accedit ad locum in Sacristia, vel alibi *d.* præparatum, ubi Paramenta, aliâque necessaria habentur, accipit Missale, perquirat Missam, perlegit, & signacula ordinat ad ea, quæ dicturus est.

A. Id est, quando reatum peccati lethalis contraxit, & copiam Confessarij habet, in tali quippe casu non jure duntaxat Ecclesiastico, sed, ut teste P. Gobat in Alph. Sacrif. num. 233. permultis placet, etiam jure divino ad Confessionem obligatur. Quamquam non obstante hoc præcepto, omnino consulendum sit, ut Sacerdos, etsi venialibus duntaxat peccatis obnoxium se agnoscat, quàm creberrimè potest, eadem peccata apud legitimum Sacerdotem expiet.

B. Ubi notanda est doctrina P. Gobat *l. c. n. 208.* sic loquentis: Sacerdoti confitenti, se persæpe postponere recitationem Matutini Sacrificio, ne, quæso, injicias scrupulum peccati mortalis; nam sententia magnorum Virorum momentum ejusmodi scrupulum vix est probabilis, nisi à sola autoritate. Imò ne venialiter quidem peccavit ille Sacerdos faciendo hanc postpositionem, si non nimis serò facit ad aram. Suar. de relig. to. 2. l. 4. c. 24. Tambur. c. 7. §. 2. bene refutans Palaum. Verùm ne sequere hanc sententiam sine rationabili causa. Ita ille.

C. Unde rectè Ferdinandus de Castro p. 1. c. 7. §. 1. n. 1. Tamburinus, & plerique alij Theologi colligunt, nullam esse obligationem, illas preces recitandi, licet omnino sua-

dendum fit, ut recitentur ab ijs, qui nullis alijs negotijs impediti commodè eas possunt recitare. Quòd, si alicui longæ nimis videantur, poterit eas juxta praxin nonnullorum hoc modo contrahere.

NE reminiscaris, Domine, delicta nostra, vel Parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Quæ Antiphona in Festis Duplicibus duntaxat duplicatur, & in fine, tempore Paschali, *Alleluia* additur.

Credidi, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. Ego dixi in excessu meo: Omnis homo mendax.

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?

Calicem Salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni Populo ejus: pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.

O Domine, quia ego servus tuus: ego servus tuus, & filius Ancillæ tuæ.

Dirupisti Vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam in conspectu omnis Populi ejus: in atrijs Domus Domini, in medio tui Jerusalem.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

Ne reminiscaris, Domine, delicta nostra, vel Parentum nostrorum; neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.
Pater noster.

ψ. Et

- V. Et ne nos inducas in tentationem.
 R. Sed libera nos à malo.
 V. Sacerdotes tui induantur justitiam.
 R. Et Sancti tui exultent.
 V. Ab occultis meis munda me, Domine.
 R. Et ab alienis parce servo tuo.
 V. Domine exaudi Orationem meam.
 R. Et clamor meus ad te veniat.

O R E M U S.

Aures tuæ pietatis, mitissime DEVS, inclina precibus nostris, & gratiâ Sancti Spiritus illumina cor nostrum; ut tuis mysterijs dignè ministrare, teque æterna charitate diligere mereamur.

Conscientias nostras, quæsumus Domine, visitando purifica, ut veniens Dominus noster JESUS Christus Filius tuus, paratam sibi in nobis inveniat mansionem. Qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti DEVS, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Alij communiter etiam Orationem *Ego volo celebrare* &c. quæ p. 1. fol. 17. reperitur, præmittunt, utpote quam recitantibus Gregorius XII. quinquaginta annorum indulgentias concessit.

D. Modò non in Altari (hoc enim solis Episcopis & Cardinalibus fieri debere, S. Rituum Congregatio 1612. decrevit) absque necessitate collocentur sacræ vestes; aut certè, si alius locus honestus haberi non queat, non in medio, sed ad cornu Evangelij ponantur.

E. Quod quidem rectè fit in ipsa Sacristia, ne in Altari cum molestia aliorum diu Missam perquirere oporteat. Quòd si tamen alicubi mos sit, ut Præfectus, vel Custos templi, aut Cæremoniarius omnia ad Missam pertinentia disponat, atque adeò etiam signacula ordinet, potest Celebrans

omittere eam inquisitionem. Quod etiam facere potest, si plures alios ante ipsum eandem Missam legisse sciat.

II. Postea lavat manus, *f.* dicens Orationem inferiùs positam. *g.*

F. Quam lotionem omittere non debet Celebrans, cum multi Authores velint, eam sub veniali peccato obligare, utpote ob specialem reverentiam Sacramenti institutam.

G. Quæ est hæc: *Da, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam, ut sine pollutione mentis & corporis valeam tibi servire.*

III. Deinde præparat Calicem (qui debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere Cuppam argenteam intùs inauratam, & simul cum Patena itidem inaurata *h.* ab Episcopo consecratus. *i.*) super os ejus ponit Purificatorium *k.* mundum *l.*, & super illud Patenam cum Hostia integra, quam leviter extergit, si opus est, à fragmentis *m.*, & eam tegit parvâ pallâ lineâ *n.*, tum velo serico: *o.* Super velo ponit bursam *p.* coloris Paramentorum, intùs habentem Corporale *q.* plicatum, quod ex lino tantùm esse debet, nec serico vel auro intertextum in medio *r.* sed totum album, & ab Episcopo, vel alio habente facultatem, simul cum Palla benedictum.

H. In necessitate tamen etiam cupreus & stanneus sufficit juxta probatores Authores apud P. Gobat n. 114. nec necessariò inauratus esse debet, si argenteus sit vel stanneus, licet ob majorem reverentiam suadendum sit, ut fiat.

I. Ita, ut ob varios textus Juris juxta communem sententiam lethale sit crimen, in Calice non benedicto consecrare. Etsi verò Diana p. 5. tr. 13. ref. 60. cum pluribus à se citatis, putet sufficere, si bona fide in Calice non consecrato fuerit Sacrificium peractum; securior tamen est sententia Lugonis & Dicastillo apud P. Gobat n. 176. volentium, etiam in tali casu benedicendum esse.

K. Quod non necessariò benedictum esse debet, teste Gavanto

vanto p. 2. tit. 1. *lit. I.* cum Suar. ib. c. cùm nullam de benedictione mentionem faciant Rubricæ; unde P. Gobat n. 180. etiam strophium mundum pro Purificatorio adhiberi posse putat, modò hoc deinceps non ampliùs usurpetur ad nasum tergendum. Imò eum, qui sine Purificatorio in casu, quo haberi non posset, celebraret, gravis peccati minimè reum fore censet idem Author.

L. Unde graviter reprehendendos communiter Authores dicunt illos, qui Purificatoriis minùs mundis utuntur ad Calicem, & fortè etiam Sanguinem Christi adhuc in eo hærentem extergendum.

M. Puta, utraque manu extremas oras Hostiæ (nam in his potissimùm hære solent fragmenta) parùm fricando.

N. Sic dictâ, quia Calicem palliat, seu tegit, ne aliquid indecens in illum cadat. Unde secundùm eam saltem partem, quâ Calicem tangit, & tegit, ex lino vel cannabe esse debet, licet in extrema parte serico vel auro ornari queat. Gavantus p. 2. tit. 1. *lit. M.* ait, ab aliquibus duplicem Pallam adhiberi, unam scilicet pro Hostia, alteram pro Calice, quos tamen sine Pontificia facultate non imitandos esse ait.

O. Intellige, si possit commodè ex tali materia haberi; alioqui enim ex alia etiam adhiberi posset; imò sine illo in casu necessitatis celebrari posse absque gravis culpæ reatu, docet iterum P. Gobat *l. c.* cum Gavanto contra Victorinum sine autoritate & ratione peccati gravis damnantem eos, qui sine velo tali celebrarent. Certè Gavantus olim antiquos nullo omnino velo, nec bursa, nec Purificatorio, sed parvis tantùm mantilibus ad tergendas manus usos fuisse ex Beda docet, eò quòd putarent sine illis non incommodè Sacrificium peragi posse. Convenit tamen, si haberi potest, ejusdem esse coloris cum reliquis paramentis.

P. Bursam vocant Rubricæ Reconditorium illud, in quòd Corporale, ne maculetur, inferitur. De qua quidem Bursa quatuor observanda monet Gavantus p. 2. tit. 2. *lit. N.*
 1. Convenire, ut Crux in medio illius inferatur, ut mos est.
 2. Ut sic supra velum ponatur, ut pars aperta Celebrantem respiciat, veli anteriore parte super eam revoluta, ut integrum Corporale tegatur.
 3. Corporale in ea includendum esse, quia alioqui frustranea esset; sed & ipsa Rubrica clarè

monet, intus ponendum; & ideo Gavantus l. c. testatur, Pium V. cum Hispanis dispensasse, ut Corporale extra Bursam portare possint. 4. Eiusdem Coloris cum Paramentis esse debere. Ex quibus tamen quatuor observandis, prima duo à multis sine scrupulo negliguntur; posteriora autem duo omnino observare conveniret, utpote expressè in Rubricis præscripta, nisi fortè tam magnum esset Corporale, ut commodè in Bursam inferi non possit.

Q. Sic dictum, quia in eo ponitur Corpus Christi; unde ex lino, vel, ut Azor l. 10. c. 28. q. 8. etiam concedit, ex canabe, saltem secundum interiorem partem esse convenit, tum quia Syndonem Christi juxta Silvestrum & alios repræsentat; tum quia sic particulæ de Corpore Christi facilius colligi possunt. Præterea etiam mundum valde ob reverentiam Sacramenti esse decet, ita ut Gavantus l. c. lit. Q. asserat, communem sententiam peccati mortalis damnare eos, qui notabiliter immundum adhiberet. Benedictum quoque esse debere cum Palla (pro quibus proin una tantum in Pontificali benedictio habetur) expressè Rubricæ monent: quæ tamen benedictio repeti non debet, si iterum lavetur. Etsi verò Gavantus lit. P. ex Alcuino referat, ita plicandum esse, ut neque initium, nec finis appareat, idque ab accuratioribus in disciplina Ecclesiastica observari asserat, id tamen à plerisque sine scrupulo negligi, quotidiana experientia docet.

R. Nam in exteriori parte serico vel auro ornari posse, Suarez p. 3. d. 81. n. 6. & alij concedunt, & ipse usus confirmat.

IV. Quibus ita dispositis accedit ad Paramenta, quæ non debent esse lacera aut scissa, s. sed integra & decenter munda ac pulchra, t. & ab Episcopo vel alio facultatem habente u. benedicta; calceatus pedibus, x. & indutus vestibus sibi convenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat, y. induit se, si sit Prælatus sæcularis supra Rochetum, z. si sit Prælatus Regularis, vel alius Sacerdos sæcularis, supra superpelliceum, a. si commodè haberi possit, alioquin sine eo supra vestes communes, di-

cens

cens ad singula singulas Orationes inferiùs positas. *b.*

S. Intellige notabili, & tali maximè, quæ ad benedictionem perdendam sufficeret, qualis foret censenda, si inepta ad illum usum, pro quo adhibetur, fieret; unde juxta probabiliorum Dicastillo d. 4. n. 273. & Jordanis l. 4. tit. 1. n. 273. sententiam malè aliqui cingulum ruptum modò iterum connectunt, & usurpare pergunt, cum cingulum tale (si quidem neutra pars sufficiat ad cingendum Sacerdotem) verè amiserit benedictionem per rupturam; licet opposita Dianæ tr. 14. resol. 57. & Emmanuelis Saa sententia, teste P. Gobat n. 203. & 197. non sit omnino improbabilis.

T. Unde Silvester, Gavant. & alij iterum gravis peccati damnant eos, qui in Paramentis enormiter immundis celebrarent.

V. Quales ordinariè sunt etiam Prælati vel Superiores Religiosi habentes quasi Episcopalem potestatem.

X. Quod ad majorem honestatem præscriptum putat Suarez 3. p. d. 82. s. 3. contra Silvestrum & Sotum apud Gavant. p. 2. tit. 2. *lit. X.* unde & laudandi sunt Religiosi illi, inquit idem Gavantus, qui deponunt illud calceamenti genus, quo nudos pedes tegere solent, & crepidas ad hunc usum paratas adhibent.

Y. Rectè tamen monet Gavantus l. c. *lit. Y.* in Clericis Peregrinis & Rusticanis tolerari posse vestes breviores, modò non nimis breves sint.

Z. Rochetum est linea vestis in hoc à communibus aliorum Clericorum superpelliceis distincta, quòd manicas habeat angustiores, ut manus sint expeditiores. Gavant. l. c. *lit. Z.*

A. Sic dictum, quia olim supra tunicas pelliceas de pellibus animalium factas induebatur, ad indicandam, ut Gavantus *lit. A.* indicat, innocentiam supra peccatum Adæ, quem vestivit DEVS tunicâ pelliceâ; ideòque coloris albi est hæc vestis.

B. Quas quidem sub peccato mortali præscriptas volunt Silvius, Azor. & alij apud P. Gobat n. 207. sed ipse cum Scortia solum sub veniali peccato easdem obligare judicat; imò

juxta Tamburinum l. 1. c. 7. §. 1. absque ullo peccato omitti posse asserit, quod etiam Fagundez præc. 1. l. 3. c. 21. censet, si earum loco aliæ preces recitentur, uti pij Sacerdotes faciunt. Ast ego semper preces Ecclesiæ, tum ob reverentiam erga illam, tum ob meritum Obedientiæ præferendas esse censeo.

V. Ac primum accipiens *Amictum c.* circa extremitates & chordulas osculatur, *d.* illum in medio, ubi est Crux, & ponit super caput, *e.* & mox declinat ad collum, & eo vestium collaria circumtegens, ducit chordulas sub brachijs, & circumducens per dorsum, ante pectus reducit, & ligat.

C. Sic dictum, quia per ipsum Humeri amiciuntur, ob quam causam etiam *Humerale* ab Honorio apud Gavant. l. c. *lit. C.* vocatur.

D. Non autem cum ipso Amictu Crucem faciat, sed id, si velit, prius præstet.

E. Ita, ut verè caput aliquantulum tangat, non autem ab Humeris attrahatur, ut aliqui non bene faciunt.

VI. Tum *Albâ f.* induitur, caput submittens *g.* deinde manicam dextram brachio dextro, & sinistra sinistro imponens, Albam ipsam corpori adaptat, elevat antè, & à lateribus hinc inde, *h.* & Cingulo per Ministrum à tergo sibi porrecto se cingit. *i.* Minister elevat Albam supra cingulum circumcirca, ut honestè dependeat, & tegat vestes, ac ejus fimbrias diligenter aptat, ut ad latitudinem digiti vel circiter supra terram æqualiter fluat.

F. Sic dicta, quia semper ex lino conficitur, & album colorem habet, ut vestem, quâ Christus ab Herode spretus & illusus est, distinctiùs repræsentet. Dum autem eam induere incipit, interea dicit: *Dealba me, Domine, & munda cor meum, ut in Sanguine Agni dealbatus gaudiis perfruar sempiternè.*

G. Intellige, si à Ministro porrigitur; si enim ipse sibi eam adaptet, non videtur esse necessaria hæc Cæremonia.

H. Ali-

H. Aliqui tamen ferè commodiùs ad Albam ritè adoptandam priùs cingulo se præcingunt, & tunc sinistra manu cingulum tenentes (ne, dum attrahitur Alba, convolvatur) dextrâ Albam attrahunt, &, dum Manipulum inducunt, se vertentes, Ministro Albam adaptandam relinquunt. *puritat.*

I. Dicens interea: *Præcinge me, Domine, cingulo castitatis, & extingue in me humorem libidinis, ut maneat in me virtus continentia & castitatis.*

VII. Sacerdos accipit Manipulum, k. osculatur Crucem in medio, & imponit brachio sinistro. l.

K. Teste Gavanto p. 2. tit. 1. lit. H. à Ruperto primùm, nescio, quâ de causa sic vocatû; nam olim Mappula parva ab Ordine Romano appellabatur, quâ pituita oculorum, narium, & oris detergebatur; sed nunc substantia quidem re-tenta est, finis autem sublatus, cum ejusdem plerumque sit materiæ cum Casula seu Planeta, atque adeò ad pituitam abstergendam adhiberi non conveniat.

L. Gavantus l. c. lit. L. infra cubitum ligari vult Manipulum; sed quia sic perpetuum foret periculum, ne decidat & præterea multùm impediret Sacerdotem in suis functionibus, rectiùs à plerisque supra cubitum ligatur. Dum ve-tum induit, interea dicit: *Merear, Domine, portare Manipulum fletus & doloris, ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.*

VIII. Deinde ambabus manibus accipiens Stola-m, m. simili modo n. deosculatur, & imponit medium ejus collo, o. ac transversando eam ante-pectus in modum Crucis, ducit p. partem à sinistro humero pendentem ad dexteram, & partem à dex-tro humero pendentem ad sinistram, sicque utram-que partem Stolæ extremitatibus Cinguli hinc inde ipsi cingulo conjungit. q.

M. A Græco *σολή*, id est, indumentum dictam; quam alij Orarium cum Ordine Romano vocant, eò quòd proprium Concionatorum sit ornamentum & habitus.

N. Id est, in medio, ubi Crux cernitur.

O. Ita ut, quàm fieri potest, proximè sit adstricta collo, nam

nam remotius eam conjunctam habere, Episcoporum est proprium, teste Gavanto l. c. tit. N.

P. Sic ut prius incipiat partem sinistram ad dextram la-
tus attrahere, ut dextra pars supra sinistram ponatur.

Q. Inferendo videlicet extremas partes Cinguli liberè
pendentis illi parti cinguli, quâ cingitur exterior pars Stola
dextro lateri proxima. Dum verò dicto modo Stolam induit,
interea sequentem Orationem dicit.

*Redde mihi Stolam immortalitatis, quam perdidisti in prava-
ricatione primi Parentis; & quamvis indignus accedo ad tuum
sacrum Mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.*

IX. Postremò Sacerdos accipit Planetam. *r.*

R. Seu Casulam, ut communiter cum Ordine Romano
vocatur; cujus tamen utriusque appellationis nulla solida
causa affertur à Rubricistis. Non præcipitur autem, ut caput
hîc inclinaret, sicut in Alba induenda facere jussus est, quia Ca-
sula aptius illi applicatur, si erectus stet; Alba verò, nisi se-
parùm inclinaret, non tam facilè ipsi admoventur. Dum induit
Planetam, sequentem dicit Orationem.

*Domine, qui dixisti, iugum meum suave est, & onus meum
leve; fac, ut istud portare sic valeam, quòd consequar tuam
gratiam.*

Porro de necessitate harum vestium sequentes doctrinas
probabiliter tradunt Authores. 1. Possè has vestes etiam
ex prophanis Mulierum vestibus confici, uti Suar. Palaus,
Tamb. apud Busenb. l. 6. tr. 3. c. 3. dub. 5. n. 3. concedunt.
2. Debere omnes esse ab Episcopo, vel alio privilegium ha-
bente benedictas. 3. Peccatum esse mortale, si sine omni-
bus his vestibus (extra casum, quo mors aut aliud gravissi-
mum damnum non cedens in contemptum Religionis im-
mineret) quis celebraret; ita enim, teste P. Gobat n. 193.
omnes Doctores sentiunt; imò Tambur. l. 1. c. 5. §. 1. in
nullo simpliciter casu sine omni veste sacra celebrari posse
contendit. 4. Per accidens in gravi necessitate licitè sine
aliqua ex his vestibus, v. g. sine Stola, aut Manipulo celebra-
ri, uti P. Gobat n. 194. & Layman. l. 4. tr. 5. c. 6. docent; si-
milem autem causam gravem judicant illi esse, si v. g. grave
murmur, aut scandalum Populi timendum, aut infirmus
communicandus sit, non autem, si præcisè præcepto Ecclesiæ

de au-

de audienda Missa, aut Regulæ vel Fundationi Beneficij satisfaciendum sit. Verùm Tamburinus l. 1. c. 3. §. 1. n. 3. q. 5. concedit, licitum esse sine una è minoribus vestibus, v. g. Cingulo aut Manipulo celebrare, præcisè ob fervorem devotionis, necessitatem audiendi Sacri, acquisitionem Stipendij, si non sit dives Sacerdos. 5. Quando deest Cingulum, posse illius loco Stola accipi; aut, si Stola desit, Manipulum pro Stola usurpari, uti P. Gobat & Laym. ll. cc. concedunt.

TITULUS II.

DE INGRESSU SACERDOTIS
AD ALTARE.

I. Sacerdos omnibus Paramentis indutus, accipit manu sinistrâ Calicem, ut suprâ præparatum, s. quem portat elevatum ante pectus, bursam manu dextra super Calice tenens, t. & factâ reverentiâ u. Cruci vel imagini illi, x. quæ in Sacristia erit, capite cooperto accedit ad Altare, Ministro cum Missali, & aliis ad celebrandum necessariis. y. (nisi antè fuerint præparata) præcedente, superpelliceum induto; z. procedit autem oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore. Si verò contigerit eum transire ante Altare majus, capite cooperto faciat ad illud reverentiam. a. Si ante locum Sacramenti, genuflectat. b. Si ante Altare, ubi celebratur Missa, in qua elevatur, vel tunc ministratur Sacramentum c. similiter genuflectat, & detecto capite illud adoret, nec antè surgat, quàm Celebrans deposuerit Calicem super Corporale. d.

s. Qui, si remotior sit à loco, ubi stat Sacerdos Celebraturus, juxta praxin illorû, qui vestium Sacrarû integritati consulere volunt, eundem accipit, & in mensa, ex qua Paramenta accipiebat, collocat antè, quam Casulam induat, ne, si post eam acceptam primùm Calicem arripiat, Casulam loco Paramentorum affricans corrumpat.

T. Com-